

Staðbundin meðferð sára Hreinsun og notkun umbúða

Samtök um sármeðferð
28. Október 2005

Wound Bed Preparation

- T** Tissue management
- I** Inflammation and Infection control
- M** Moisture balance
- E** Epithelial (edge) advancement

Guðbjörg Pálsdóttir

Sár er ekki sjúkdómur

Sár er afleiðing
sjúkdóma og/eða
áverka

Guðbjörg Pálsdóttir

Góð sármeðferð felur í sér að

- Greina undirliggjandi orsök sárs
- Meðhöndla orsakabætti
- Meðhöndla sárið sjálft
- Fyrirbyggja að sár komi og/eða endurtaki sig
- Fræða sjúklinga, aðstandendur og samstarfsfólk

Guðbjörg Pálsdóttir

Þættir sem geta haft áhrif á sárgræðslu Almennir þættir

- Haemodynamik
- Aldur
- Næringarástand
- Reykingar
- Sjúkdómar
- Lyf
- Geislar
- Hreyfigeta / virkni
- Sálfélagslegir þættir

Guðbjörg Pálsdóttir

Þættir sem tefja sárgræðslu Staðbundnir þættir

- Dauður vefur
- Aðskotahlutir
- Bakteríur
- Verkir
- Langvarandi bólgusvörun
- Þurrkur í sárabeði
- Mikill vessi úr sári
- Óheilbrigðir sárabarmar
- Þrýstingur á eða í sárabeðinu
- Lágt hitastig í sárinu

Guðbjörg Pálsdóttir

Hreinsun sára - Tilgangur

- Fjarlægja dauðan vef
- Fjarlægja bakteríur
- Fjarlægja óhreinindi eða aðskotahluti

Guðbjörg Pálsdóttir

Ekki sóttþreinsandi lausnir við hreinsun sára

- Of stuttur tími til að virka
- Aukin hættu á ónæmi baktería f. efninu
- Dregur saman hárfæðar
- Nýjar frumur drepast
- Sáravessi og gróftur draga úr virkni sóttþreinsilausnar
- Ofnæmi og erting

Guðbjörg Pálsdóttir

Skolun eða hreinsun

- Saltvatn
við sterilar skiptingar
- Kranavatn volgt
við hreinar skiptingar

Guðbjörg Pálsdóttir

Stundum er notuð sápa

- Ilmefnalaus með pH 4,5 - 5,5
- Gott að setja sápu í blautan þvottasvamp
- Skola vel sápu úr sárinu
- Aðallega í inflammationsfasa
- Þegar sérstök óhreinindi í sári

Guðbjörg Pálsdóttir

Sterila meðferð á

- Skurðsár fyrstu 24 klst
- Skurðsár með dreni
- Skurðsár sem hugsanlega eru opin niður í dýpri vefjalög
- Öll sár sem eru opin að sinum, liðum og beinum
- Sár hjá einstaklingum sem eru með skertar varnir

Guðbjörg Pálsdóttir

Hreina meðferð á

- Langflest fótasár
- Þrýstingssár
- Óhrein sár t.d. áverkasár
- Skurðsár eftir fyrsta sólarhringinn
- Hugsanlega fleiri sár

Guðbjörg Pálsdóttir

Hver er ávinningur af hreinni meðferð ?

- Notum meira magn vatns
- Tilbúið við rétt hitastig
- Minni kæling í sárabeði
- Umhverfissvænna
- Ódýrara
- Betri árangur?
- Minni dramatík?
- Minni hætta á sýkingum ?

Guðbjörg Pálsdóttir

Hvað ber að hafa í huga?

- Handþvottur
- Hreinsun, geymsla og meðhöndlun áhalda
- Geymsla og meðhöndlun sáraumbúða
- Hreinleiki kranavatns
- Láta vatn renna í tvær mínútur
- Fylgja verklagsreglum vinnustaðar

Guðbjörg Pálsdóttir

Hreinsun sára

- Mekanísk hreinsun
- Kirurgísk hreinsun
- Autolytísk hreinsun
- Osmotísk hreinsun
- Hreinsun með hjálp flugnalirfa

Guðbjörg Pálsdóttir

Hvað með sýkt sár ?

- Sýkingu ber að meðhöndla með sýklalyfjum um munn eða í æð
- Ekki er mælt með sýklalyfjum staðbundið vegna hættu á
 - Ónæmi
 - Ofnæmi

Guðbjörg Pálsdóttir

Hægt er að minnka sýkingarhættu

- Auka mótstöðu hýsils
 - Almenn heilsufar, næring, hreyfing, virkni o.fl.
- Góð sárahreinsun
- Fjarlægja dauðan vef
- Tryggja sem best blóðflæði
- Draga úr bjúg
- HANDÞVOTTUR

Guðbjörg Pálsdóttir

Umbúðir Til hvers notum við þær?

- Taka við vessa og blóði
- Halda raka og hlýju að sári
- Verja sár fyrir hnjaski
- Verja sár fyrir bakteríum
- Hreinsa sár
- Draga úr verkjum
- Draga úr lykt
- Minna sjúkling á sár

Guðbjörg Pálsdóttir

Rök ságræðsla

Sú aðferð sem
viðurkennd er í dag sem
ákjósanlegasta
sármeðhöndlunin

Guðbjörg Pálsdóttir

Undantekning

- Blóðþurrðarsár á fótum
- Svartar þurrar nekrósur

Guðbjörg Pálsdóttir

Hvað einkennir góðar umbúðir?

- Sveigjanlegar
- Sníðanlegar
- Draga í sig vessa
- Halda í sér vessa
- Halda raka að sári
- Vernda sárabarma
- Festast ekki í sári

Guðbjörg Pálsdóttir

Umbúðir

- Hydrocolloidar (kökur)
- Þörungar / Hydrofiberumbúðir
- Svampar
- Gel
- Filmur
- Húðvörn
- Umbúðir með virkum efnum t.d. Silfri, joði, enzýmum o.fl.
- Salvagrisjur, silikon net
- Tender Vet

Guðbjörg Pálsdóttir

Hydrokolloidar – kökur

Með fyrstu lokuðu umbúðum sem komu á markað

- Vatnsheldar
- Mynda gel
- Festast ekki ofan í sári
- Draga úr sársauka
- Autolýsa
- Hvetur nýmyndun æða
- Hætta á soðnum sárabörnum
- Á lítið til meðalvessandi sár
- Fyrirbyggja núning
- Þykkar og þunnar – margs konar lögun

Guðbjörg Pálsdóttir

Þörungaumbúðir -Alginatar

- Á meðal og mikið vessandi sár
- Myndar gelkennt yfirborð, þegar þær blotna
- Festast ekki ofan í sári ef loft kemst ekki að
- Verndar sárabarma
- Þæfðar plötur og lengjur
- Gott ofan í holur
- Osmósa inniheldur Calcium jónir
- Heftir blæðingu
- Þurfa festibúnað t.d. Filmu

Guðbjörg Pálsdóttir

Hydrofiberumbúðir (Aquacel)

- Á meðal og mikið vessandi sár
- Verndar sárbarma
- Festast ekki ofan í sári ef loft kemst ekki að
- Þæfðar plötur og lengjur
- Gott ofan í holur
- Lík innihaldsefni og kökur
- Myndar gel
- Þarf festibúnað t.d. filmu

Guðbjörg Pálsdóttir

Svampumbúðir

- Á meðal til mikið vessandi sár
- Verndar sárbarma
- Með eða án límkants
- Er með húð öðru megin og hleypir ekki vessa í gegn
- Má nota með geli og með þörungum eða hydrofiberumbúðum
- Stundum er hydrokolloid eða sílikon húð sem snýr að sári
- Festast ekki ofan í sári

Guðbjörg Pálsdóttir

Hydrogel

- Gefa raka
- Stuðla að niðurbroti
- Draga úr sársauka
- Má nota á grunn og djúp sár
- Alltaf með öðrum umbúðum, s.s. Hydrokolloidum, filmu eða svampi

Guðbjörg Pálsdóttir

Filmur

- Vatnsheld filma
- Festibúnaður á alginata, svampa, aquacel
- Á sár sem vessa mjög lítið
- Fyrirbyggja núning

Guðbjörg Pálsdóttir

Húðvörn

- Zinkáburðir
- Filmur til að bera á húð
– Cavilon No sting barrierfilm

Guðbjörg Pálsdóttir

Svart drep

Guðbjörg Pálsdóttir

